

УДК 338.242.2

JEL Classification: E 600; O 100

Балджи Марина, Мрук Марина

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Однією з передумов виникнення сучасних проблеми розвитку світової економіки виступає ігнорування певних верств населення, яке може бути залучено до загально-економічного процесу країн. В зв'язку з цим, для виходу із існуючої ситуації, Європейським банком реконструкції та розвитку запропонована реалізація принципів інклюзивної економіки. Остання передбачає не тільки створення реальних умов для повного використання трудового потенціалу, а й залучення широких верств населення до загального господарського процесу з метою подолання бідності, ефективного розподілу благ, створення перспектив і можливостей для приватного сектору економіки. В науковій літературі під інклюзивністю розуміють рівень розвитку суспільства, а саме: можливість задоволення власних потреб, вирівнювання доходів, уникнення бідності, підвищення рівня життя населення, а це надзвичайно важливо в умовах зростання розшарування населення.

На рівні світової економіки стійкість до зовнішніх загроз і економічних криз притаманна країнам з більшою інклюзивністю в економіці, де пріоритетом виступає вирішення існуючих проблем в суспільстві на основі формування політики сталого розвитку. Згідно розрахунків, за методиками Азійського банку розвитку та Всесвітнього економічного форуму, верхні щабелі інклюзивності економіки стабільно займають високорозвинуті країни, а нижчі – слаборозвинені, до яких, в тому числі, належить і Україна.

З метою вдосконалення управління розвитком інклюзивної економіки сформована світова Стратегія економічної інклюзивності на період з 2017 р. по 2021 р., метою якої стало прискорення переходу країн до інклюзивної ринкової економіки, використовуючи силу приватного сектора для створення економічних можливостей для усіх верств населення. Але в Україні подібна стратегія поки що відсутня. Не зважаючи на те, що держава ще у 1992 р. приєдналася до стратегічного документу

ООН «Порядок денний на ХХІ століття» і підписала ряд міжнародних угод та договорів, які зобов'язують управлінські структури держави здійснювати розвиток на принципах сталості. Прийняття Указу Президента України «Про Стратегію сталого розвитку “Україна-2020”» не забезпечило реалізацію принципів інклюзивності, тому вагомим внеском в розвиток вітчизняної економіки має стати новий державний документ.

Ключові слова: інклюзивна економіка, економічна криза, можливості, стратегія, політика сталого розвитку, управління.

Baldzhy Maryna, Mryk Maryna

FEATURES OF INCLUSIVE ECONOMY DEVELOPMENT MANAGEMENT IN UKRAINE

One of the prerequisites for the current problem of development of the world economy is the neglect of certain segments of the population that may be involved in the general economic process. In this regard, the European Bank for Reconstruction and Development has proposed to implement the principles of an inclusive economy to overcome the current situation. The latter involves not only creating real conditions for full utilization of labor potential, but involving broad sections of the population in the overall economic process with the aim of overcoming poverty, efficient distribution of goods, creating opportunities for the private sector of the economy. In the current interpretation of inclusiveness, in the scientific literature it is the level of development of society, namely: the ability to meet their own needs, income equalization, poverty eradication, improving the standard of living of the population, which is extremely important in the context of a steady increase in population stratification.

At the level of the world economy, resilience to external threats and economic crises is inherent in countries with greater inclusivity in the economy, where priority is given to solving existing problems in society on the basis of sustainable development policy. According to calculations by the Asian Development Bank and the World Economic Forum, the top stages of economic inclusivity are consistently occupied by highly developed countries

and the lower ones by the underdeveloped countries, including Ukraine.

In order to improve the governance of inclusive economy development, the Economic Inclusiveness Strategy for the period from 2017 to 2021 was created, which aimed to accelerate the transition of countries to an inclusive market economy, using the power of the private sector to create economic opportunities for all segments of the population. But in Ukraine there is no such strategy. However, in 1992, the state joined the UN strategic document "Agenda for the 21st Century" and signed a number of international agreements and treaties that oblige the governing structures of the state to develop on the principles of sustainability. The adoption of the Decree of the President of Ukraine "On the Sustainable Development Strategy "Ukraine 2020"" did not ensure the implementation of the principles of inclusivity, so a new state document should be a significant contribution to the development of the domestic economy.

Keywords: inclusive economy, economic crisis, opportunities, strategy, sustainable development policy, governance.

Балджи Марина, Мрук Марина

ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИНКЛЮЗИВНОЙ ЭКОНОМИКИ В УКРАИНЕ

Одной из предпосылок возникновения современных проблем развития мировой экономики выступает игнорирование определенных слоев населения, которые могут быть вовлечены в обще-экономический процесс. В связи с этим, для выхода из сложившейся ситуации, Европейским банком реконструкции и развития предложено реализацию принципов инклюзивной экономики. Последняя предполагает не только создание реальных условий для полного использования трудового потенциала, а также привлечение широких слоев населения к общему хозяйственному процессу с целью преодоления бедности, эффективного распределения благ, создания перспектив и возможностей для функционирования частного сектора в экономике. В существующей трактовке в научной литературе под

инклюзивностью понимают уровень развития общества, а именно: возможность удовлетворения собственных потребностей, выравнивание доходов, преодоление бедности, повышение уровня жизни населения, что крайне важно в условиях постоянного роста расслоения населения.

На уровне мировой экономики устойчивость к внешним угрозам и экономическим кризисам присуща странам с большей инклюзивностью в экономике. В таких случаях приоритетом выступает решение существующих проблем в обществе на основе формирования политики устойчивого развития. Согласно расчетам по методикам Азиатского банка развития и Всемирного экономического форума верхние строчки инклюзивности экономики стабильно занимают высокоразвитые страны, а нижние – слаборазвитые, к которым, в том числе, относится и Украина.

Для усовершенствования управления развитием инклюзивной экономики сформирована Стратегия экономической инклюзивности на период с 2017 г. по 2021 г., целью которой стало ускорение перехода стран к инклюзивной рыночной экономике, при помощи активного вовлечения частного сектора для создания экономических возможностей для всех слоев населения. Но в Украине подобная стратегия пока отсутствует. Несмотря на это, государство еще в 1992 году присоединилась к стратегическому документу ООН «Повестка дня на XXI век» и подписала ряд международных соглашений и договоров, обязывающих управленческие структуры страны осуществлять развитие на принципах устойчивости. Принятие Указа Президента Украины «О Стратегии устойчивого развития Украина-2020» не обеспечило реализацию принципов инклюзивности, поэтому весомым вкладом в развитие отечественной экономики может стать новый государственный документ.

Ключевые слова: инклюзивная экономика, экономический кризис, возможности, стратегия, политика устойчивого развития, управление.

DOI: 10.32680/2409-9260-2019-5-268-44-61

Постановка проблеми. Питання розвитку економіки пов'язані з вилученням деяких шарів соціуму із загально-

економічного процесу, що обумовлено різними причинами – розвитком глобалізації, монополізації, олігополії та ін. в зв'язку зі складною ситуацією, Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) запропоновано реалізацію положень інклюзивної економіки, яка передбачає створення умов для повного використання трудового потенціалу та соціального залучення широких верств населення до загально-економічного процесу з метою подолання бідності, рівноправного розподілу благ, створення економічних можливостей для приватного сектору.

Впровадження інклюзивного розвитку має важливе значення для економіки України, в якій проявляються елементи постійного розширення населення та стає неможливим становлення подальшого розвитку, незважаючи на прийняття низки реформ та соціально-економічних програм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В зарубіжній і вітчизняній науковій літературі останнім часом активна увага приділяється теоретико-методологічним аспектам розвитку і впровадження інклюзивної економіки, елементам її становлення на макро- і мезорівнях.

Теорії інклюзивності поклали початок закордонні науковці Д. Аджемоглу, Дж. Робінсон, В. Кондратьєв [1-2]. Для умов України активно розробляють наукове підґрунтя вітчизняні вчені: А. Базілюк, О. Жулин, О. Прогнімак та ін. [3-4], які визначають різні підходи до обґрунтування важливості інклюзивного розвитку як основи перспективного соціально-економічного росту країни через залучення всіх елементів суспільства.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Поряд з цим, залишаються питання, які потребують прискіпливого опрацювання, а саме – методичне й методологічне підґрунтя до визначення рівня інклюзивності; формування принципів впровадження інклюзивного розвитку з урахуванням вітчизняних умов, обґрунтування особливостей управління розвитком інклюзивної економіки та ін.

Це обумовило постановку **формування цілей статті**, до яких належить: формалізація процесів запровадження інклюзивної економіки в Україні та визначення особливостей

управління новітнім підходом з метою становлення розвинутої країни й задіяння всіх верств населення.

Виклад основного матеріалу дослідження

В наш час існує низка соціально-економічних програм і стратегій, які розроблялися в межах українських реалій, але вони втрачають свою актуальність і доцільність у контексті нового глобального виклику – формування інклюзивного розвитку. Тому особливо актуалізується питання становлення нової парадигми інклюзивного розвитку в Україні як основи для скорочення соціально-економічної нерівності [5].

На рівні світової економіки стійкість до зовнішніх загроз економічних криз притаманна країнам з більшою інклюзивністю в економіці, де пріоритетом виступає вирішення існуючих проблем в суспільстві на основі формування політики сталого розвитку. Згідно розрахунків за методиками Азійського банку розвитку та Всесвітнього економічного форуму верхні щабелі інклюзивності економіки стабільно займають скандинавські країни [4].

Із досвіду економічного розвитку країн можна констатувати, що високий рівень диференціації доходів населення в країні, значна частка бідного населення знижують сукупний попит на товари і послуги, гальмують економічне зростання та здійснюють руйнівний вплив на економіку. За розрахунками А.В.Базилюка, «через поглиблення бідності, безробіття і боргове фінансування економіки у 2009 р. в Україні недоотримано 28% ВВП, а в 2014 р. – 45% ВВП» [5]. Тобто існування значної економічної нерівності формує фундамент для соціальної напруженості та ставить під сумнів забезпечення стабільного розвитку в багатьох країнах.

Інклюзія (від англ. inclusion – включення, залученість) розглядається як процес збільшення ступеня участі всіх громадян у процесі економічного зростання та розподілу його результатів [4].

Соціально-економічні проблеми, які виникли в Україні на шляху реформування української економіки (зростання безробіття, посилення соціального розшарування населення, збільшення кількості бідного населення, що зумовили збільшення невдоволеності, конфліктності, соціальної напруженості та спричинили деструктивні тенденції у структурі українського суспільства) обумовили необхідність залучення принципів

інклюзивності. Концепція інклюзивного розвитку передбачає, що кожен суб'єкт економіки є важливим, унікальним, цінним для суспільства і має можливості, щоб задовольнити свої потреби. В загальному розумінні інклюзивний розвиток полягає в необхідності посилення залучення до вирішення проблем всіх верств населення, а також зростання залученості до розвитку усіх територій [6].

Інклюзивний розвиток, за версією Міжнародного центру політики інклюзивного розвитку, – це результат забезпечення повсюдної можливості участі в процесі зростання як з точки зору прийняття рішень, так і в створенні самого зростання. При цьому, результатом інклюзивного розвитку виступає справедливий розподіл доходів [7]. Європейська комісія інклюзивним розвитком називає процес забезпечення високого рівня зайнятості, інвестування в освіту, боротьби з бідністю, модернізації ринків праці, системи соціального захисту, а також сприяння згуртованості суспільства [8]. А Міжнародний валютний фонд розглядає інклюзивний розвиток як підвищення темпів зростання за рахунок надання єдиного простору для інвестицій і продуктивної зайнятості населення. При цьому, переваги економічного зростання на основі інклюзії мають поширюватися на всі регіони країни, посилюючи територіальну єдність [9].

Проектом «Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року» визначено, що інклюзивний розвиток – це економічне зростання, яке створює для всіх верств населення максимальні можливості для працевлаштування та участі в усіх сферах життєдіяльності країни, а також забезпечує справедливий розподіл результатів праці [10].

Цілі інклюзивного розвитку в ЄС є стратегічним пріоритетом програми Європейського союзу «Європа – 2020», де зазначається, що «... зростання має бути інтелектуальним, стійким і інклюзивним при залученні до відповідних процесів усіх секторів економіки, усіх верств суспільства для досягнення високого рівня зайнятості, продуктивності і соціальної єдності» [11].

Інклюзивне зростання дає змогу залучити більшу частину трудових ресурсів до ефективної економічної діяльності,

завдяки чому забезпечити більшій частині населення більш високий рівень життя [11]. Ми вважаємо, що інклюзивний розвиток можна охарактеризувати як механізм забезпечення перманентних трансформаційних процесів, що охоплює питання ефективного розподілу доходів, добробуту та має антидискримінаційну спрямованість. Завдяки інклюзивному розвитку починає формуватися новий образ світобудови. Проте величезна кількість проблем, пов'язаних з упровадженням інклюзивної парадигми розвитку, залишаються невирішеними і потребують роз'яснення [5].

В останньому докладі Всесвітнього економічного форуму приводиться аналіз інклюзивного розвитку країн, вибраних з якого подано в таблиці 1.

Таблиця 1
Параметри інклюзивного розвитку країн
(складено за даними [12])

Країни	Показники ВВП Per capita, \$	Продуктивність праці, \$	Тривалість життя, роки	Медіаний дохід, \$	Чисті заощадження, %	Держборг, % ВВП
Швейцарія	75551	93491	73,1	56,1	15	45,7
Швеція	54989	93491	72	45,2	14,2	43,4
Нідерланди	50925	87961	72	45,2	18,9	65,2
Сінгапур	51855	138815	73,9	-	37	104,7
Півн.Корея	25023	68416	73,2	-	19,2	40,3
Естонія	17762	53118	69	23,9	19,2	40,3
Казахстан	10547	46769	63,3	10,6	4,6	21,9
Беларусь	4970	10619	65,2	12,2	11,5	49,5
Україна	2824	17157	64,1	11,4	-0,5	80,1
Молдова	1971	14230	64,9	8,2	14,5	41,5

Виходячи з параметрів розвитку Україну характеризує досить низький ВВП, що обумовлюється низькою продуктивністю праці, низькими доходами, великим державним боргом, при чому чисті заощадження знаходяться на недопустимому рівні.

За статистичними даними, через значні обсяги соціальних видатків нерівність доходів в Україні залишається однією з найменших у світі [13]. За даними ООН, налічується лише близько 6 країн, де спостерігається менша нерівність доходів, ніж в Україні, до них належать: Угорщина, Фінляндія,

Боснія, Чехія, Японія та Фінляндія. Однією з можливих причин того, що Україна посідає провідні місця в рейтингах країн із найбільш рівномірним розподілом доходів, є те, що при обчисленні індексу Джині тіньова частина економіки не враховується, що у разі України може значною мірою спотворити реальний стан речей.

Показник інклюзивного розвитку країни має у своїй основі показники стійкості економічного розвитку та розшарування/нерівності суспільства за багатьма параметрами.

При цьому інклюзивний підхід несе довгострокову перспективу, оскільки основна увага приділяється продуктивній зайнятості як засобу зменшення розшарування суспільства за рівнем доходів та підвищення рівня життя менш забезпечених верств населення, і в кінцевому підсумку – збережене довкілля і здорове суспільство виправдають зусилля на впровадження інклюзії [14].

Як зазначають А. Базилюк, О. Жулин [3], відомо дві моделі інклюзивного розвитку економіки. Першою є американська модель: пріоритетом у розвитку є забезпечення рівних можливостей для всіх членів суспільства, застосовується у США, Китаї. Другою є європейська модель, яка орієнтується на рівність у доступі до результатів праці внаслідок їх рівномірного розподілу. Перша орієнтована на можливості (гідний рівень оплати праці, рівний доступ до освіти, медицини та ін. соціальних послуг), друга – на результат розподілу (рівний доступ до результатів праці передбачає рівномірний і достатній розподіл доходів між найманим працівником, підприємцем та державою через збалансований розмір заробітної плати, прибутків і податків).

Зазначені моделі мають переваги і недоліки: в американській моделі високий рівень інновацій стимулює розвиток економіки, проте вона не вирішує проблеми бідності і розшарування населення за доходами; європейська модель орієнтується на максимально справедливий розподіл доходів між усіма громадянами (особливо у Скандинавських країнах), проте рівень інновацій є набагато нижчий, аніж у США, що пов'язано з низькою мотивацією і нижчими видатками на освітню і наукову сфери.

Для дослідження впливу інклюзивності на соціально-економічний розвиток низкою міжнародних організацій розроблені методичні рекомендації щодо розрахунку Індексу інклюзивного розвитку на основі обчислення груп показників, що мають вплив на результуючу інклюзивного зростання, зокрема:

а) групи показників, представлені на Всесвітньому економічному форумі [15-16]:

1) росту і розвитку – ВВП на душу населення (дол. США), зайнятість (%), продуктивність праці (дол. США), очікувана тривалість здорового життя (роки);

2) власне інклюзивності – медіанний дохід домогосподарств (дол. США за день), коефіцієнт Джині (розшарування суспільства за доходами, від 0 до 100), рівень бідності (%), коефіцієнт Джині (розшарування суспільства за рівнем добробуту, від 0 до 100);

3) наслідування поколінь та сталість розвитку – скориговані чисті заощадження (% від валового національного доходу), інтенсивність парникового забруднення на одиницю ВВП (кг/дол. США), державний борг (% від ВВП), коефіцієнт демографічного навантаження (%).

б) методика за версією ООН передбачає [17]:

1) показники, пов'язані з доходом – частка населення, яке споживає нижче 2 дол. в день (за ПКС в дол. США); відношення доходу і споживання найбільш багатих 20% населення до 20% найбільш бідних;

2) показники, не пов'язані з доходом – середня кількість років навчання (для молодого і дорослого населення); рівень дитячої смертності;

3) показники зростання і розширення економічних можливостей – темпи зростання ВВП на душу населення за ПКС (у постійних цінах); показник зайнятості; еластичність загальної чисельності зайнятих до ВВП (еластичність зайнятості);

4) показники інфраструктури – споживання електроенергії на душу населення; частка асфальтованих доріг в загальній протяжності дорожньої мережі;

5) соціальна рівність для забезпечення рівного доступу до економічних можливостей, послугам освіти і охорони

здоров'я – кількість лікарів, медсестер і акушерського персоналу на 10 000 осіб; частка державних витрат на освіту і охорону здоров'я від загальних витрат; співвідношення учнів і вчителів у початковій школі;

б) доступ до послуг соціальної інфраструктури – частка населення з доступом до електропостачання в загальній чисельності; частка населення, що користується якісними засобами санітарії;

7) гендерна рівність і можливості – гендерна сегрегація у початковій, середній і вищій освіті;

8) система соціальних гарантій – частка витрат на соціальне забезпечення від державних витрат на охорону здоров'я і соціальне забезпечення;

9) ефективне державне правління і громадські інститути – якість державного управління; рівень корумпованості;

в) МВФ при оцінці індексу інклюзивності пропонує розраховувати [9]:

1) макроекономічні показники – ВВП на душу населення, частка заборгованості у ВВП, обсяг інвестицій, рівень інфляції, державні витрати, волатильність ВВП;

2) структурні показники – відкритість економіці, рівень освіти, фінансова відкритість, обсяг прямих іноземних інвестицій, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, якість інфраструктури, експорт послуг і товарів;

г) ОЕСР обчислює індекс інклюзивності за наступними показниками [4, 18, 19]:

1) які характеризують добробут населення (в грошовому і негрошовому вимірі);

2) оцінки впливу на розподіл – пов'язані з методом порівняння багатовимірних оцінок добробуту населення;

3) оцінки стратегічної доцільності – передбачають аналіз доходів домогосподарств і стану охорони здоров'я.

Якщо дослідити як інклюзивність впливає на соціально-економічний розвиток в глобальному масштабі, то проведений компаративний аналіз вказав на тісну залежність конкурентоспроможності країн від інклюзивності розвитку ($R=0,84$).

Зважаючи на пріоритети соціально-економічного розвитку України на порядку денному стоїть завдання прийняти «Стратегію «Україна – 2030» на засадах інклюзивного зростання. Адже Україна підписала ряд міжнародних угод і договорів, які зобов'язують управлінські структури держави здійснювати розвиток на принципах збалансованості, а в 2015 р. було затверджено стратегію «Україна – 2020» року з метою досягнення європейських стандартів життя та гідного місця Україні в світі; ухвалено на Саміті ООН зі сталого розвитку 17 глобальних Цілей на період до 2030 року.

Стратегічно важливо реалізовувати першочергову державну політику підтримки найбільш інноваційних і креативних секторів економіки міст та регіонів в контексті формування надійної бази для прориву і підвищення конкурентоспроможності в глобальному масштабі, що обумовлено практичним вичерпанням потенціалу традиційних чинників економічного зростання, а також новітніми трендами економічного розвитку (мережизація, інтелектуалізація та діджиталізація суспільно-економічних процесів). Сьогодні креативна індустрія та сфера інформаційних технологій, як показують дослідження, є одні з найбільш прогресивних у вирішенні цілей інклюзивного розвитку. Саме вони здатні розвивати потенціал інклюзивних ринків, заохочувати технологічні інновації, інвестувати в людський капітал, мобілізувати таланти і навички значного числа людей. Тобто виконують вагомую соціальну роль в контексті цілей інклюзивного розвитку (а саме продуктивної зайнятості, гідного рівня оплати праці, різноманітних соціальних проєктів розвитку громад тощо).

Отже, інклюзивне зростання покликане забезпечувати справедливі можливості для економічних учасників під час економічного зростання та рівноправ'я секторів економіки та верств населення, а також зосереджує увагу на рівності людського капіталу, екологічного стану довкілля, соціального захисту, продовольчої безпеки тощо. В сучасних умовах розвитку України впровадження концепції інклюзивного розвитку має важливе значення, оскільки вона: може стати поштовхом для економічного підйому без застосування

жорстких заходів; враховує диверсифікованість економіки; акцентується на проблемах соціальної несправедливості та екології; сприяє зростанню зайнятості.

В Україні стратегія інклюзивного зростання поки що відсутня. За даними звіту ВЕФ 2019, Україна в 2018 р. займала 47-е місце серед країн, що розвиваються, у рейтингу індексу інклюзивного розвитку (IDI), що значно нижче, ніж це було п'ять років тому [21]. Проте ще в 1992 р. Україна приєдналася до програмного плану дій ООН «Порядок денний на XXI століття», підписала низку міжнародних угод і договорів, які зобов'язують управлінські структури держави здійснювати економічний розвиток на принципах збалансованості. З прийняттям ООН Цілей сталого розвитку Україною у 2015 р. було затверджено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [22], яка передбачає низку реформ, метою яких є досягнення європейських стандартів життя та досягнення країною гідного місця у світі. Проте скороченню нерівності та інклюзивному розвитку приділено недостатньо уваги.

Висновки та пропозиції. В Україні сьогодні вже існує законодавча ініціатива, яку можна вважати першим кроком до інклюзивної економіки. У 2017 р. було розроблено проект «Стратегії сталого розвитку України до 2030 року», і в 2018 р. розроблено проект закону з аналогічною назвою. У документі декілька підрозділів присвячено інклюзивному збалансованому зростанню, інклюзивним спільнотам та інклюзивним інституціям, проте чітко не зазначено інструменти та механізми щодо створення відповідного правового поля для інклюзивного зростання.

Література

1. Аджемоглу Д., Робинсон Дж. А. Почему одни страны богатые, а другие бедные. Происхождение власти, процветания и нищеты. Пер. с англ.. Д. Литвинова, П. Миронова, С. Сановича. – Москва: АСТ, 2015. – 575 с.
2. Кондратьев В. Инфраструктура и экономический рост // Мировая экономика и международные отношения. – 2011. – № 11. – С. 18-24.

3. Базилюк А.В., Жулин О.В. Інклюзивне зростання як основа економічного розвитку // Економіка та управління на транспорті. – 2015. – Вип. 1. – С. 19-29.

4. Прогнімак О.Д. Інклюзивний розвиток України: перешкоди і перспективи // Економічний вісник Донбасу. – 2018. – № 1 (51). – С. 187-197.

5. Опалько В.В. Соціально-економічна нерівність і формування нової парадигми інклюзивного розвитку в Україні // Причорноморські економічні студії. – 2019. – Вип. 38-2. – С. 63-69.

6. Інклюзивний вимір розвитку міст – центрів ділової активності України: тенденції та перспективи: наукова доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор М.І. Мельник. – Львів, 2019. – 55 с.

7. International Center for Inclusive Development Policy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ipcig.org/>

8. European Commission [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights_en

9. International Monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/external/index.htm>

10. Проект Закону про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6YF00A.html

11. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels, EC, 2010. 34 p. URL: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm.

12. The Inclusive Growth and Development Report 2017 is published by the World Economic Forum. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf.

13. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.05.2019).

14. Біла книга економічної політики України до 2030 року: національний і регіональний виміри./Антонюк Л., Гуменна О., Поручник А., Тарута С., Харламова Г., Чала Н. Київ: СПД Павленко, 2018. – 152 с.

15 World Economic Forum. The Inclusive Development Index 2018. Summary and Data Highlights. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf. (дата звернення: 20.05.2019).

16. Inclusive Growth: Measurement and Determinants. Washington DC: IMF, 2013. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.aspx?sk=40613.015>. (дата звернення: 20.05.2019).

17. ADB. Framework of Inclusive Growth Indicators. Retrieved from UN: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/739indicators.pdf>. (дата звернення: 20.05.2019).

18. Organization Economic Cooperation and Development URL: <http://www.oecd.org/> (дата звернення: 20.05.2019).

19 The Inclusive Development Index 2018. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf (дата звернення: 23.05.2019)

20. The Global Competitiveness Report 2017–2018. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf> (дата звернення: 23.05.2019)

21. World Economic Forum 2019. URL: <https://www.weforum.org/focus/davos-2019> (дата звернення: 20.06.2019)

22. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015. Офіційний вісник Президента України. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154.

1. Acemoglu, D., Robinson, J.A. (2015) *Pochemu odny strany bohatye, a druhye bednye. Proyskhozhdhenye vlasty, protsvetaniya u nyshcheti. [Why are some countries rich and others poor]*. АСТ, Moscow.

2. Kondratiev, V. (2011) Infrastructure and economic growth. *Myrovaya ekonomika u mezhdunarodnye otnosheniya – World Economy and International Relations*. 11. 18-24.

3. Basiluk, A.V., Zhulin, O.V. (2015) Inclusive growth as a basis for economic development. *Ekonomika ta upravlinnya na transporti. – Economics and management in transport*. 1. 19-29.

4. Prognimak, O. D. (2018) Inclusive Development of Ukraine: Obstacles and Prospects. *Ekonomichnyy visnyk Donbasu – Economic Bulletin of the Donbass*. 1(51). 187-197.

5. Opalko, V.V. (2019) Social and economic inequality and forming of new paradigm of inclusive development in Ukraine. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi – Black Sea Economic Studies*. 38-2. 63-69.

6. Melnyk, M. I. (2019) Inclusive dimension of development of cities – centers of business activity of Ukraine: tendencies and perspectives: scientific report. NAS of Ukraine. State Institution «Institute of Regional Studies named after M.I. Dolishny NAS of Ukraine. Lviv.

7. International Center for Inclusive Development Policy (n.d.) *ipcig.org*. Retrieved from: <https://www.ipcig.org/> [in English]

8. European Commission (n.d.) *ec.europa.eu*. Retrieved from: https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights_en [in English]

9. International Monetary Fund (n.d.) *imf.org*. Retrieved from: <https://www.imf.org/external/index.htm> [in English]

10. Proekt Zakonu pro Stratehiyu staloho rozvytku Ukrayiny do 2030 roku – Draft Law on the Sustainable Development Strategy of Ukraine until 2030. (n.d.) *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6YF00A.html [in Ukrainian]

11. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels, EC, 2010. 34 p. (n.d.) *ec.eu-ropa.eu*. Retrieved from: http://ec.eu-ropa.eu/europe2020/index_en.htm. [in English]

12. The Inclusive Growth and Development Report 2017 is published by the World Economic Forum. (n.d.) *weforum.org*. Retrieved from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf. [in English]

13. Official website of the State Statistics Service of Ukraine. (n.d.) *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian]

14. Antonyuk, L., Humenna, O., Lieutenant, A. and others. (2018) *Bila knyha ekonomichnoyi polityky Ukrayiny do 2030 roku:*

natsional'nyy i rehional'nyy vymiry [White Paper on Ukraine's Economic Policy until 2030: National and Regional Dimensions] Kyiv

15 World Economic Forum. The Inclusive Development Index 2018. Summary and Data Highlights. (n.d.) *weforum.org*. Retrieved from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf. [in English]

16. Inclusive Growth: Measurement and Determinants. Washington DC: IMF, 2013. (n.d.) *imf.org*. Retrieved from: <https://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.aspx?sk=40613.015>. [in English]

17. ADB. Framework of Inclusive Growth Indicators. (n.d.) *sustainabledevelopment.un.org*. Retrieved from: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/739indicators.pdf>. [in English]

18. Organization Economic Cooperation and Development (n.d.) *oecd.org*. Retrieved from: <http://www.oecd.org/> [in English]

19 The Inclusive Development Index 2018. (n.d.) *weforum.org*. Retrieved from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf [in English]

20. The Global Competitiveness Report 2017–2018. (n.d.) *weforum.org*. Retrieved from: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf> [in English]

21. World Economic Forum 2019. *weforum.org*. Retrieved from. (n.d.) Retrieved from: <https://www.weforum.org/focus/davos-2019> [in English]

25.06.2019

УДК 330.341.1(477)

JEL Classification: O3 90

Вітківська Катерина, Ольвінська Юлія

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті доведено, що на сучасному етапі вирішальними факторами економічного зростання та конкурентоспроможності провідних країн світу є інноваційна діяльність суб'єктів науки і виробництва та оновлення усіх сфер діяльності. Дана обставина викликає необхідність розгляду методологічних та методичних підходів до формування рейтингової системи оцінки інноваційної діяльності окремих країн на міжнародному рівні. Це можливо зробити за допомогою розрахунку такого інтегрального показника, як глобальний індекс інновацій, який розраховується Міжнародною школою інноваційного бізнесу INSEAD (Франція) у співпраці з Корнельським університетом і Світовою організацією інтелектуальної власності з 2007 року. При його визначенні використовується великий набір первинних даних, який дає можливість ідентифікувати відносні переваги та слабкі місця національних інноваційних систем і стає важливим інструментом оцінювання ефективності інноваційної політики держави.